

“ ...

İptal istemine konu dava, 2016 ve 2017 vadeli 24 adet bononun vade tarihlerinde alacaklıya ödenmediğinden bahisle bono bedellerinin tahsili istemine yöneliktir.

Mahkememizce 09.03.2020 tarih, 2019/657 Esas, 2020/157 Karar sayılı kararı ile mahkememizin görevsizliği nedeniyle davanın usulden reddine; kararın kesinleşmesi ve iki haftalık yasal sürede talep edilmesi halinde dosyanın görevli Ankara Tüketici Mahkemesine gönderilmesine; Yargılama gideri ve vekalet ücretinin HMK 323 ve 331. maddeleri uyarınca görevli ve yetkili mahkeme tarafından değerlendirilmesine karar verilmiştir. Mahkememizin söz konusu kararına yönelik istinaf başvurusunun Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesinin 10.06.2021 tarih, 2021/745 Esas, 2021/781 Karar sayılı kararı ile reddine karar verilmiştir. Davacı tarafın süresi içinde dosyayı görevli Tüketici Mahkemesine gönderilmesi için talepte bulunmadığı ve mahkememizce eldeki davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesinin gerekip gerekmediğine yönelik yapılan inceleme sırasında 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 20. maddesinin 1 inci ve 331. maddesinin 2. fıkralarındaki hükümlerde çelişki olduğu anlaşılmıştır.

Her ne kadar mahkememizce davada görevli olunmadığına dair karar verilmiş ise de, eldeki bu davada “davanın açılmamış sayılmasına” ilişkin karar verilir verilmemesine yönelik değerlendirme için tek yetkili mercii mahkememiz olduğu gibi yine mahkememizce dosyanın yargılama giderleri yönünden de incelenmesi gerektiği HMK 20. ve 331. maddelerinde öngörülmektedir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 20. maddesinin 1. fıkrası “Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, taraflardan birinin, bu karar verildiği anda kesin ise tebliğ tarihinden, süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde dava açılmamış sayılır ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren mahkemece bu konuda resen karar verilir” hükmünü içermektedir.

22/7/2020 tarihli Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında (Resmi Gazete: 28.07.2020 tarih, 31199 sayılı) 7251 sayılı Kanunun 1. maddesiyle, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 20. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bu mahkemece davanın açılmamış sayılmasına” ifadesi “dava açılmamış sayılır ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren mahkemece bu konuda resen” şeklinde değiştirilmiştir.

22/7/2020 tarihli ve 7251 sayılı Kanunun 33. maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme” ibareleri “Görevsizlik veya yetkisizlik” şeklinde değiştirilen HMK'nun 331. maddesinin 2. fıkrasında ise “Görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise “talep üzerine” davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder”.

Keza HMK m. 332/1 gereğince “Yargılama giderlerine, mahkemece resen hükmedilir”. HMK'nın 323. maddesinin 1/ğ bendine göre, vekalet ücreti yargılama giderleri kapsamındadır.

Yine aynı Kanunun “Yargılama Giderlerinin Kapsamı” başlıklı 323. maddesinin 1/ğ bendinde de, vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekalet ücretinin yargılama giderleri kapsamında bulunduğu açıkça belirtilmiştir.

7251 sayılı Kanun öncesinde, Ankara Bölge Adliyesi 4. Hukuk Dairesinin 27/12/2019 tarih, 2019/1766 Esas, 2019/2334 Karar sayılı vermiş olduğu kararda açıklandığı üzere, “görevsizlik kararı verilmesi durumunda yargılama giderlerinin görevsizlik kararı veren mahkemece değil, dosyanın gönderildiği mahkemece hükme bağlanacağı, ancak süresi içinde dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesi için başvurulmaması durumunda, talep üzerine görevsizlik kararı veren mahkemece yargılama giderlerine ilişkin hüküm kurulması” gerektiği belirtilmiştir.

HMK’nun 331. maddesinin 2. fıkrasında yer alan “...davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı (talep üzerine) yargılama giderlerine mahkum eder”, hükmü ile 7251 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile HMK’nun 20/1. fıkrasında yer alan “Aksi takdirde dava açılmamış sayılır ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren mahkemece bu konuda resen karar verilir” hükümleri arasında açıkça çelişki olduğu diğer bir ifade ile davaya başka mahkemede devam edilmemesi halinde mahkemece resen veya taraflarca talep üzerine durumun tespit edilmesine ve talep halinde veya resen yargılama giderlerine hükmedilmesine ilişkin iki farklı hüküm veya yükümlülük bulunduğu görülmüştür.

Söz konusu maddelerdeki “resen” veya “talep üzerine” ifadelerinin aynı konuya ilişkin düzenlemede çelişki oluşturduğu dosyanın resen ele alınması halinde olası davanın açılmamış sayılması kararında haksız çıkan tarafa, hükümler arasındaki çelişkili ifadeler karşısında talep halinde mi veya resen mi yargılama giderlerine hükümlenmesi gerektiğinin de bir mesele oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Söz konusu hükümlerin karşılıklı, ne şekil de uygulanması gerektiğine ilişkin görüşlerin veya değişik uygulamaların hukuk güvenliğini zedeleyici nitelikte olduğu düşünülmektedir. Açıklanan nedenlerle Anayasa’nın 152 ve 6126 sayılı Anayasa Mahkemesi’nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 40. maddesi uyarınca itiraz yolu ile iptal edilmesi istenmektedir.

Öte yandan HMK m. 24/2 gereğince, kanunda aksi belirtilmedikçe hiç kimse kendi lehine olan davayı açmaya veya hakkını talep etmeye zorlanamaz. İtiraz konusu anılan maddeler ile hakkın kullanımının zaman aşımı süresinde hak arayanın tercih ve kararına bırakılmamış olması; alacağın tamamı için başka bir mahkemede davayı devam ettirme zorunluluğu getirilmesi; aksi takdirde resen yargılama giderlerine (harç ve vekalet ücretine) hükmedilmesi karşısında yargılama giderlerini ödeme yükümüne katlanmamak için davayı başka mahkemede devam ettirme HMK’nun talebe bağlılık ve usul ekonomisine yönelik hak arama özgürlüğünün sınırlandırılması sonucunu da doğurmakta dava açma hakkını sınırlama Anayasa’nın 36. maddesine aykırı olmakta; olası davanın açılmaması durumunda talep olmadığı için resen yargılama giderine hükmedilmemesi hâli ise kamu gelirleri ve harca ilişkin yasal hükümlerle çelişmektedir.

DELİLLER: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yargısal İçtihatlar ve diğer deliller,

HUKUKİ SEBEPLER: Anayasanın 2., 10/3., 11/2., 13., 36., 37., 138., 141/4. maddeleri ve ilgili mevzuat hükümleri.

SONUÇ: Mahkememizin Anayasa'ya aykırı bulduğu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 20. maddesinin 1. fıkrasının ve 331. maddesinin 2. fıkrasının hükümleri dava hakkının vazgeçilmezliği, kanuni eşitlik, adil yargılanma, gerekçeli karar ilkelerine aykırılık taşıdığı, açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 152 ve 6126 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 40. maddesi uyarınca; itiraz ve iptale ilişkin re'sen öngörülecek nedenler de nazara alınarak;

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 20. maddesinin 1. fıkrasındaki "Aksi takdirde dava açılmamış sayılır ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren mahkemece bu konuda resen karar verilir" hükmü ile aynı Kanun 331. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "Görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder" hükümlerinin Anayasa'nın 2., 10/3., 11/2., 13., 36., 37., 138., 141/4. maddelerine aykırı olduklarından İPTALLERİNE,

HMK'nun 20. maddesinin 1. fıkrasının "Aksi takdirde dava açılmamış sayılır ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren mahkemece bu konuda resen karar verilir" hükmü ile aynı Kanun'un 331. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "Görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder" hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı ve uygulanmaları durumunda telafisi güç ve imkansız zararlar doğabileceği gözetilerek esas hakkında karar verilinceye kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA,

Karar verilmesi arz ve talep olunur."